

rég nem látott barátot üdvözölt volna, így szólított meg esperanto nyelven:

„Ah, uram, Ön esperantoul beszél, ime, én is viselem a zöld esillagot.“ És ezentul nem a hollandit s nem a szolgálattevő alkalmazottat láttam benne, hanem a „samideano-t“, az esperanto testvért, kitől, midőn célmhoz értem, meleg kézsorítással váltam el. A kölesönös megértés eltávolítja az idegenkedést, közeledést hoz, a közeledésből szeretet fejlődik s ahol a szeretet, ott a béke.

Az a nyelv, mely semmiféle nemzetnek féltékenységét nem sérti, a legkönnyebben vezet arra a belátásra, hogy a nemzetek érdekét legjobban a mutual aid segíti elő. Ime ez a szoros kapcsolat köti össze a világnyelv eszméjét a békemozgalommal.

Azért ápolják a békebarátok az esperanto mozgalmat, mint az ő céljukat elősegítő eszközt és tekintsék az esperantisták is nemes törekvésük legszebb céljának a testvériség és világbéke előmozdítását.

Szeged az iparáért.

— Telket adnak a gyárosoknak. —

(Saját tudósítónktól.) Szombaton délután öt órakor ülést tartott a gyáripari bizottság. Az ülésnek legfontosabb tárgya volt a *Pálffy Testvérek* gépgyári cég tulajdonosának *Pálffy Dániel*nek az a kérése, amelyben régi jónevű gyára részére tizenhat hold területet kér a várostól. Az ülésen megjelent *Pálffy Dániel* is, aki nagy érdeklődés mellett indokolta meg a kérését. Beszédében elmondotta, hogy ha a várostól megkapja a kért telket, akkor azon óriási beruházással miféle épületeket emel és gyárának termelését milyen ágakra terjeszti ki. A szakszerű beszéd következtében a bizottság egyhangulag elhatározta, hogy azt javasolja a közgyűlésnek: adja oda négyszögméterenkint egy korona vételárért a kért tizenhat hold nagyságu területet.

Foglalkoztak *Kecskeméty Antal* lakatosmesternek a beadványával is és *Wimmer Fülöp* ajánlatára teljesítették a törekvő és eddig is nagy sikereket elért nagyiparos kérését.

Az ülésről ez a tudósításunk számol be:

Lázár György dr. polgármester elnököl az ülésen, melyen *Bokor Pál* polgármester-helyettes, *Balogh Károly* tanácsos, *Fajka János* főszámvevő, *Skultéty László* főkönyvelő, *Tóth Mihály* főmérnök, *Oblath Lipót*, *Bokor Adolf*, *Kiss Arnold*, *Holtzer Aladár*, *Lő-*

vész *Antal*, *Wimmer Fülöp*, *Rosenfeld Nándor*, *Bozsó János*, *Pillich Kálmán*, *Winkler Mór*, *Becsey Károly* dr., *Weiner Miksa*, *Perjéssy László* bizottsági tagok és *Bárkányi Zoltán* jegyző voltak jelen.

Balogh Károly pénzügyi tanácsos előterjesztette, hogy a *Pálffy-féle* gépgyár ipartelepét ki akarja telepíteni. A régebben kijelölt területet most már nem lehet gyárépítési célra fölhasználni, mert arra a vasut tart igényt. Ujabbán a *Cserepeoron* jelöltek ki területet, amelyet a tulajdonos 16 holdra kér kiterjeszteni. Négyszögölenként egy koronát ígér a gyáros a területért. Az előadó beható tárgyalást folytatott a gyárossal, akivel megállapodott a feltételekben. Ezek szerint, ha a vállalat harminc éven belül megszűnik, akkor az akkori viszonyoknak megfelelő árért megváltandó, harminc év után azonban minden kikötés nélkül a gyár kizárólagos tulajdona lesz. Azt javasolja, hogy mindazok a kikötések mellett, amelyek megakadályozzák azt, hogy a területet másra használják, mint amire a régi jóhírnevű gyár kéri, teljesítsék a kérelmet. A városnak az érdeke az, hogy a területet, amely ma pocsolya, gyárépítési célra használják föl.

Pálffy Dániel nagy érdeklődés mellett szólt föl. Megköszöni a bizottságnak, hogy alkalmat adott neki, hogy észrevételeit elmondhassa. Budapesten a *Ganz-gyár*, amely most kitelepül, csak azért nem vett meg egy nyolevan holdas területet, mert az kicsiny. Az ő gyárának tizenhat holdra föltétlenül szüksége van, mert nem akarja, hogy évek múlva szűknek bizonyuljon a telek és bővítésre legyen szükség. Lakóházakra, tanonc-internátusra, gazdasági udvarra legalább három-négy hold kell. Irodákra, rajztermekre, öntödékre, asztalosműhelyekre, modellraktárra, esztergályosműhelyre, próbatermekre, gépházra, gépraktárakra, eselédlakásokra, paprikamalomra, paprikaraktárakra, vas- és szénrakodóra, fatelepre, kocsiszinre kell föltétlenül még tizenkét hold. Ez a terület nem sok, mert azt is úgy kell beosztani, hogy a jövő fejlődésnek föltételei megmaradjanak. A telek körülkerítése 70,000, feltöltése 80,000, megvétele 25,000 koronát igényel, tehát az ingyen telek 175,000 koronába kerülne. Kijelenti, hogy a gyár még ez év folyamán egymillió korona alaptőkével részvénytársasággá alakul át, de előreláthatólag a kitelepítésnél már kétféle millió koronára emelik föl az alapszöket. Egy ilyen nagy vállalkozás megéri azt

az áldozatot, amelyet a város a telek adományozása folytán hozna. Ezidő szerint 200 munkást alkalmaz a gyár, de a kitelepülésnél a munkások számát 3—400-ra lehet fölemelni. A gyár speciális terméke a nyersolajmotor, amelyből ma ötvenet gyártanak egy évben, de kétszáz darabot is el tudnának helyezni. Külföldről tízmillió korona értékben hoznak be most motort és így ebből az adatból is látható, hogy ez az iparág tovább fejleszthető.

Pillich Kálmán indokoltak tartja a fölvilágosítás után azt, hogy tizenhat hold telket adjanak a gyár céljaira.

Perjéssy László kéri kimondani elvül, hogy a területet ipari célra adják.

Holtzer Aladár arra hívja föl a bizottság figyelmét, hogy most egyszerre négy-öt ipartelep kér telket a várostól, többen a városban belül. Ki kellen mondani, hogy a városban belül ne adjanak telkeket.

Oblath Lipót fölszólalása után a bizottság egyhangulag elfogadta az előadó jelentését és elhatározta, hogy a közgyűlésnek javasolja, engedjen át tizenhat hold területet négyszögméterenkint egy koronáért a *Pálffy-gyárnak*.

A bizottság ezután elhatározta, hogy *Kecskeméti Antal*nak a *Buvártónál* négy holdat enged át olyan föltételek mellett, hogy a terület feltöltési költségének felét a város fedezi.

Este félhét óra után az elnök berekesztette a tanácskozást, amelyet kedden délután öt órakor folytatnak.

Ferenc Ferdinánd haditengerészeti tükrről. A trieszti flottaünnepről hazajött politikusok körében beszélnek, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökös nagy örömmel szölt a haditengerészet fejlődéséről, amely idáig pangott. — Végre-valahára mi is haladunk a flottaépítés terén — jegyezte meg a trónörökös.

A király távirata. Triesztből jelentik: *Montecuccoli* gróf tengerészeti parancsnok a következő táviratot kapta a királytól a Tegetthof vizrebocsátása alkalmából:

Bécs, Schönbrunn, 1912 márc. 22.

Öfelsége legmelegebben üdvözli haditengerészetét a Tegetthof hadihajó sikerült vizrebocsátása alkalmából, melyről öfelsége őszinte örömmel vett tudomást. Legfőbb megbízásból *Paar gróf*, lovassági tábornok.

A hajóskapitány azonban fojtott hangon dörmögte:

— Ismerem jól ezt a sárgaságot. Fátyolával hajnalkor és alkonyatkor el szokta takarni az oecán-szigetek sötétzöld fáit, hogy mi hajósok messze elkerüljük őket félve . . . Szent atyám, te menj ki a partra és feküdj le a napfényben, én pedig kifüstöltem utánad a hajót, mert nekünk még vissza kell térnünk portugál hazánkba ama füszerekkel, selymekkel, rabszolgákkal és egyéb drágaságokkal, amelyeket itt sikerült szereznünk édes hazánk gyarapodására.

A szent atyát kivitték a partra, le se kellett fektetni, önként lerogyott a homokra, a mely forró volt, mint a tűz, de mégsem volt olyan forró, mint az ő teste. Az ajka fekete volt és cserepes, mint az égetett agyag. A hajósok egy korsó vizet, kenyeret tettek melléje, aztán sietve visszaveztek hajójukhoz és onnan nézték a szent atya kinszenvedését.

A hittérítő eleinte remegő ajakkal imádkozott, de aztán hirtelen rettentő kinok vonaglatták meg testét, amely összehúzódott, mint egy kötélcsomó, amit a hajó orrába dobtak. Felordított szörnyű fájdalomában és a hang, amely eleinte tagolatlan jajveszékelés volt lassankint mindjobban érthető szavakba formálódott. Szálltak ezek a szavak, mint a sirálmadarak és talán messzebb elrepültek, mint ahol az égálja elmetszi a tenger végtelenségét . . .

— Jaj, jaj, jaj! Elkövetkezett életem utolsó órája és ez az óra a gyötrelmek órája lesz! Ágyam a homoksivatag és egy palack víz és egy darab kenyér állanak ört halódó testemnél. Ime ott a konyhója előtt ama hitetlen nipón halász; nem lakik Istennek malasztja a szívében és gondolata ama zsákmányon vagon, amelyet holnapra vár a tengerből. De a felesége ölébe hajtja a fejét és derüsen nézi gyermekeinek játszadozását. Mint amily derüsen nézik a dögkeselyűk a tetememet, amelyet az ő számukra készít a halál . . . Jaj, jaj, jaj!

A hajósok keresztet vetettek és a kapitány borzadózva mondta:

— Megszállotta őt az ördög és viaskodik a lelkeért!

A haldokló nagyot vonaglott és tovább folytatta sivalkodását:

— Jaj, jaj, jaj! Jártam Keleten és Nyugaton, vizen és szárazon, hőségben és fagyban. Jártam Ceylonban, Malaccában, Nagapatanban, Meliapurban, kiket megkereszteltem, mig nem értették szömat. Megkereszteltem halottakat és halálba vittem eretnekeket, hogy testük árán lelküket megmentsem. Ezrével szállítottam az Égnek a lelkeket és nekem nem maradtak meg csak a testnek türehetetlen kinjai. Jaj, jaj, jaj!

Az egyik hajós megilletődve bölintott a fejével.

— Valóban az ördög beszél belőle! Ő, aki

oly türelmes volt a test minden fájdalmaival szemben! Láttam őt, midőn hitvány eretnekek lassan pörkölődtek a máglyán; ő szeiden imádkozott. És most . . . óh, valóban az ördög az, amely belőle beszél!

A haldokló rövid tusa után leküzdötte a göröcsök rohamát és tovább folytatta:

— Milyen jó ily hűs alkonyatkor a Vatikán kertjében és a Pincion selyem talárban suhogva sétálni! Milyen izések a borok, amelyek a fiesolei lejtőkön termenek! És mily édesek Róma bünyös asszonyai, akik a test gyarló kívánságait szolgálják . . . És nincs az a megsebzett pondró, amely úgy vonaglanék, mint én és hullámat oltott mészbe fogják temetni, hogy együtt semmisüljön meg a dög-vészszel! . . . Jaj, jaj, jaj!

Most még egy végső, nagy sikoltás szállt el ajkáról, aztán elhallgatott örökre. De valóban az ördög beszélhetett belőle, mert — így mondja az irás — halála pillanatában két madár röpött el *Jasso Xavér Ferenc* felett. Az egyik madár szüzi fehér galamb volt, a másik pedig ördögi kifejezésű fekete keselyű. A keselyű üldözni kezdte a fehér galambot, de hirtelen megnyílt az égbolt fényessége és magában fogadta a szentnek lelkét. A keselyű pedig dühös sikongással vette utját a látóhatár felé, mig végleg el nem tünt a leáldozó nap pokoli tűz-pirosságában . . .